REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

Arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale

ARRÊTÉ DU GOUVERNEMENT DE LA RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT LA TOTALITE DE L'IMMEUBLE SIS RUE BELLIARD 161 A ETTERBEEK

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu le Code bruxellois de l'Aménagement du Territoire, notamment les articles 226 et 228 ;

Vu l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 29 janvier 2004 entamant la procédure de classement comme ensemble des façades, toitures et structures portantes d'origine des immeubles sis rue Belliard 143 à 159 et 163 à 175 ainsi que la totalité de l'immeuble sis rue Belliard 161 à Etterbeek;

Vu l'avis du Collège des Bourgmestre et Echevins de la commune d'Etterbeek émis en date du 15 avril 2004 ;

Vu les remarques de la S.A. Espace Belliard, propriétaire des immeubles sis rue Belliard 151, 153-155 et 159, du 16 avril 2004, marquant son désaccord quant à la proposition de classement.

Considérant que la requérante s'interroge sur le caractère « remarquable » de cet ensemble mais également sur la notion « d'homogénéité » que suppose le terme ensemble ; étant donné la diversité des styles architecturaux de ces maisons.

Vu les avis de la Commission royale des Monuments et des Sites émis en séance des 6 juillet et 10 août 2005 ;

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE TOTALITEIT VAN HET GEBOUW GELEGEN BELLIARDSTRAAT 161 TE ETTERBEEK

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op het Brussels Wetboek van de Ruimtelijke Ordening, inzonderheid op artikelen 226 en 228 ;

Gelet op het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 29 januari 2004 houdende instelling van de procedure tot bescherming als geheel van de gevels, de daken en de originele draagstructuren van de gebouwen gelegen Belliardstraat nr 143 tot 159 en 163 tot 175 alsook van de totaliteit van het gebouw gelegen Belliardstraat nr 161 te Etterbeek;

Gelet op het advies van het college van Burgmester en Schepenen van de gemeente Etterbeek uitgebracht op 15 april 2004;

Gelet op de opmerkingen van de n.v. Espace Belliard, eigenaar van de gebouwen gelegen Belliardstraat 151, 153-155 en 159 van 16 april 2004 die niet akkoord gaat met het voorstel tot bescherming.

Overwegende dat de verzoekster vragen heeft bij het "opmerkelijk" karakter van dit geheel maar tevens over het begrip "homogeen karakter" die kenmerkend is voor het geheel, gelet op de diversiteit van de architectuurstijlen van deze huizen.

Gelet op de adviesen van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, uitgebracht tijdens de zittingen van 6 juli en 10 augustus 2005;

GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE
CHANCELLERIE
COLLEGE REUNI DE LA COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE

Considérant que pour rencontrer l'avis de la commune et des propriétaires, il y a lieu de limiter le classement au seul immeuble sis au n°161;

Sur la proposition du Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Après délibération,

A R R E T E

Art. 1 – Est classée comme monument la totalité de l'immeuble sis rue Belliard 161 à Etterbeek, connu au cadastre d'Etterbeek, 1ère division, section A, 1ère feuille, parcelle n° 282r3, en raison de son intérêt historique et artistique, précisé dans l'annexe I du présent arrêté.

Art. 2 – La zone de protection relative au monument décrit dans l'article 1er comprend l'ensemble des parcelles et des voiries ainsi que les parties de parcelles reprises dans le périmètre délimité sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Art. 3 – Le ministre qui a les monuments et sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Bruxelles, le 22 DEC. 2005

Pour le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine, du Logement, de la Propreté publique et de la Coopération au développement,

Overwegende dat om gedeeltelijk in te gaan met de opmerkingen van de gemeente en van de eigenaar, het moet de omvang van de bescherming enkel tot het gebouw nr. 161 ;

Op voorstel van de Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Na beraadslaging,

BE S L U I T

Art. 1. – Wordt beschermdt als monument de totaliteit van het gebouw gelegen Belliardstraat nr 161 te Etterbeek , bekend ten kadaster van Etterbeek, 1ste afdeling, sectie A, 1ste blad, perceel nr. 282r3 wegens zijn historische en artistieke waarde, zoals nader bepaald in bijlage I van dit besluit.

Art. 2 - De vrijwaringzone met betrekking tot het in artikel 1 vermelde monument omvat het geheel van de percelen en de wegen, evenals gedeelten van de percelen en de wegen opgenomen in de omtrek zoals afgebakend op het plan van bijlage II van dit besluit.

Art. 3. – De minister bevoegd voor de monumenten en landschappen, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 22 DEC. 2005

Voor de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering bevoegd voor Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing, Huisvesting, Openbare Netheid en Ontwikkelingssamenwerking,

GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE
COLLEGE VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING
CHANCELLERIE

Charles PICQUE

Copie certifiée conforme

Voor eensluidend afschrift

04-01-2006

CHANCELLERIE
Laurence CANIVEZ
KANSELARIJ

ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT LA TOTALITE DE L'IMMEUBLE SIS RUE BELLIARD 161 A ETTERBEEK.

Réf. Cadastrale : 1ère division, section A, 1ère feuille, parcelle n° 282r3

Description sommaire :

Le n°161 de la rue Belliard fait partie de cet ensemble d'immeubles qui bordent, entre la chaussée d'Etterbeek et la rue Froissart, la rive nord d'un tronçon de la rue Belliard ouvert en 1869 pour achever, au-delà de la vallée du Maelbeek, la connexion entre l'avenue des Arts et le plateau du futur Cinquantenaire.

Les demandes de permis de bâtir pour ce front de bâtisses (qui n'a plus de vis-à-vis depuis les années 1980), s'échelonnent entre 1872 et 1908.

L'habitation sise 161 rue Belliard, a été construite en 1893 en style néo-Renaissance flamande.

La façade en briques rouges, dotée d'un socle, de bandeaux horizontaux et de croisées en pierre, compte deux travées inégales et deux étages, ainsi qu'une mansarde.

Les fenêtres à petits bois semblent être d'origine. Le toit est couvert d'ardoises.

La travée de droite est la plus importante et est couronnée par un pignon à 3 gradins et un élément faîtier.

Cette travée est dotée d'un triplet à montants en pierre bleue au rez-de-chaussée, d'un oriel au bel-étage et d'une triple croisée au deuxième étage.

Le pignon est éclairé par un fenêtre géminée.

Le bel-étage, doté d'un oriel délicat, retient l'attention. Cet oriel en bois repose sur des consoles allongées en pierre bleue. Cinq éléments en bas-reliefs en bronze figurant des scènes mythologiques en ornent les allèges. Des ancres en fer forgé décorent les 2e et 3e étages.

La travée d'accès, plus étroite, est en léger retrait par rapport au bel-étage. L'entrée sous un porche en anse de panier consiste en une porte en bois de biais, qui supporte un grillage décoratif, placé devant les vitres, sous une imposte à claire-voie.

A côté, en retour, s'ouvre une fenêtre étroite, également grillagée. L'arc en anse de panier est couronné par une ancre décorative.

La travée de gauche est légèrement en retrait aux étages, éclairés de double croisées sous des arcs de décharge.

Au premier étage, un élégant cartouche sculpté indique l'année de construction « 1893 ». Une petite lucarne surmonte la corniche en bois.

A l'intérieur, il s'agit d'une disposition traditionnelle : trois pièces en enfilade occupent la travée de droite. La cage d'escalier, conçue avec soins, est décorée d'un sol en mosaïques aux motifs feuillagés et dotée de consoles figuratives dans l'entrée, d'un escalier en bois, assorti d'un départ richement sculpté, de paliers avec les portes d'origine, de plafonds en bois et d'éléments d'éclairage.

Les pièces du rez-de-chaussée sont plutôt sobres. Les cheminées et la menuiserie intérieure sont d'origine. Une grande porte-fenêtre donne sur le jardin. Le bel-étage richement décoré, est imposant et composé d'un grand salon côté rue, doté d'une grande cheminée, d'un plafond et de lambris en bois. Côté jardin, il y a deux salons en enfilade, soutenus par des colonnes en bois.

Les chambres aux étages sont sobres, sans éléments décoratifs marquants.

La menuiserie et la serrurerie, les planchers et les éléments d'éclairage d'origine sont encore en place.

Lors de sondages qui seraient effectués dans le cadre de travaux, d'autres éléments, participant à l'intérêt historique et artistique, pourraient être mis au jour. Les éléments qui seraient découverts sont à prendre en considération, dans la mesure où ils participent à cet intérêt.

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 206, 1° du Code bruxellois de l'aménagement du territoire :

Intérêt historique et artistique:

La rue Belliard est l'une des plus importantes artères de l'extension de la ville de Bruxelles, amorcé au XIXème siècle par la création du quartier Léopold. Comme la rue de la Loi, qui lui est parallèle, c'est avec une majesté toute léopoldienne que cette artère reliait, avant les destructions massives des années 1950 et 60 puis 1980, l'avenue des Arts au plateau du Cinquantenaire.

Le n°161 est l'habitation personnelle du sculpteur Julien Dillens (1849-1904) et de sa famille, construite en 1893. Dillens était un des principaux sculpteurs bruxellois de la deuxième moitié du 19e siècle. Il habita au 161 de la rue Belliard de 1893 à sa mort en 1904. La maison a été vendue à plusieurs reprises, sans que des transformations significatives aient été entreprises.

Dillens a marqué clairement sa maison en y intégrant la sculpture. Les exemples les plus caractéristiques en sont sans aucun doute les bas-reliefs en bronze de l'oriel, probablement de sa main Ces précieux bas-reliefs illustrent de façon unique l'intégration de la sculpture de Dillens dans l'architecture. Certains éléments, sans doute sculptés par Dillens, ont aussi été conservés à l'intérieur, telles que les consoles sculptées de l'entrée.

L'habitation est caractéristique du style néo-renaissance flamande de la fin du 19ème siècle, dont témoignent tant la composition de la façade et l'utilisation des matériaux, que les éléments décoratifs de la façade et l'intérieur. Tous ces éléments cadrent parfaitement dans le concept de cette habitation. A l'intérieur, la riche utilisation de la menuiserie (escalier, revêtement du sol, plafonds, cheminées, colonnes, lambris, etc.) et la finition sont remarquables. La qualité de finition des moindres détails, tels que la quincaillerie des portes et des fenêtres aux motifs variant selon la pièce où ils se trouvent, est exceptionnelle. La conservation de ces détails, souvent en parfait état, fait que cette maison illustre remarquablement le style néo-Renaissance en région bruxelloise, en particulier sur le territoire de la commune d'Etterbeek.

Vu pour être annexé à l'arrêté du 22 DEC. 2005

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine, du Logement, de la Propreté publique et de la Coopération au développement,

Charles PICQUE

GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE
COLLEGE REUNI DE LA COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE
CHANCELLERIE

Copie certifiée conforme

Voor eensluidend afschrift

04 -01- 2006

CHANCELLERIE
Laurence CANIVEZ
KANSELARIJ

BIJLAGE I BIJ HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE TOTALITEIT VAN HET GEBOUW GELEGEN BELLIARDSTRAAT 161 TE ETTERBEEK

Kadastrale gegevens: 1ste afdeling, sectie A, 1ste blad, perceel nr. 282r3

Beknopte beschrijving

De gebouwen zijn gelegen (met de nrs. 171 tot 175) tussen de Etterbeeksesteenweg en de Froissartstraat aan de noordzijde van een vak van de Belliardstraat, dat in 1869 is geopend om over de Maalbeekvallei de verbinding tot stand te brengen van de Kunstlaan met het plateau van het nog op te richten Jubelpark.

De aanvragen om bouwvergunningen voor deze gevelzijde (waar het tegenover liggende gedeelte sedert de jaren 1980 is afgebroken) zijn ingediend van 1872 tot 1908.

De rijwoning in de Belliardstraat 161 is een enkelhuis dat werd opgetrokken in 1893 in neo-Vlaamse-renaissancestijl.

De gevel is opgebouwd uit twee ongelijke traveeën en telt twee verdiepingen en een mansardeverdieping. De gevel is opgetrokken uit rode baksteen met sokkel, horizontale geledingen en kruiskozijnen in natuursteen. De oorspronkelijke houten ramen met roedenverdeling zijn aanwezig. De dakbedekking bestaat uit leien.

De rechtertravee is de belangrijkste en wordt bekroond door een trapgevel (3 trappen + topstuk). Achtereenvolgens treft men in deze travee een drielicht met hardstenen pijlers aan, een erker op de bel-étage en een gekoppeld drieledig kruiskozijn op de tweede verdieping. De mansardeverdieping wordt verlicht door een gekoppeld tweelicht. De nadruk ligt in deze hoofdtravee op de bel-étage met haar fraaie erker. De houten erker rust op uitgelengde consoles in blauwe hardsteen ; de borstweringen zijn versierd met 5 bronzen bas-reliëfs met mythologische taferelen. Boven de erker bevindt zich een korfboogvenster in het gevelvlak. Op de 2e en 3e verdieping bevinden zich sierlijke smeedijzeren muurankers.

De smallere deurtravee wijkt licht terug van de bel-étageverdieping. De verdiepte ingang onder korfboog is opgebouwd uit een schuin ingeplante houten paneeldeur met decoratief traliewerk voor de glaspartijen, onder een opengewerkte impost.

Haaks hierop bevindt zich een smal venster, eveneens achter traliewerk. Boven de korfboog van de ingangspartij bevindt zich een decoratief muuranker. De linkertravee wijkt iets terug op de verdiepingen, waar zich telkens en tweeledig kruiskozijn onder ontlastingsbogen bevindt. Op de eerste verdieping geeft een fraai gebeeldhouwde cartouche het bouwjaar '1893' aan. Boven de houten kroonlijst bevindt zich een kleine dakkapel .

Binnenin is de planorganisatie traditioneel met een trappenhuis in het verlengde van de ingang, geflankeerd door 3 opeenvolgende vetrekken in de rechtertravee. Het trappenhuis is zeer verzorgd uitgewerkt met een decoratieve mozaïekvloer met rankenmotieven en figuratieve consoles in de gang, een houten trap met rijk gebeeldhouwde trappaal, overlopen met oorspronkelijke deuren, houten plafonds en verlichtingselementen. De vertrekken op het gelijkvloers zijn eerder sober ingericht. De oorspronkelijke sierschouwen en het binnenschrijnwerk zijn aanwezig. De tuinkant is volledig opengewerkt met een grote raampartij. De nadruk ligt op de rijk versierde bel-étage verdieping met een groot salon aan de straatkant met imposante sierschouw, houten plafond en lambriseringen. Aan de tuinzijde twee in elkaar doorlopende salons gescheiden door een decoratief bovenlicht met kleurrijk glasraam, steunend op houten kolommen. De kamers op de verdiepingen zijn sober, zonder opvallende decoratieve elementen.

Het oorspronkelijke binnenschrijnwerk en ijzerbeslag, de vloeren en de verlichtingselementen zijn aanwezig.

De voorafgaande beschrijving is niet exhaustief. Tijdens de onderzoekingen die bij de werken zouden plaatsvinden kunnen er andere elementen van historisch of artistieke belang aan het licht komen. Met dergelijke elementen dient er rekening te worden gehouden als het belang ervan vaststaat.

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE
COLLÈGE RÉUNI DE LA COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE
CHANCELLERIE

Waarde van het goed volgens de maatstaven vastgesteld in artikel 206, 1° van het Brussels Wetboek van de Ruimtelijke Ordening :

Historische en artistieke waarde :

De Belliardstraat is een van de belangrijkste aders van de uitbreiding van de stad Brussel, waarvan het begin te situeren valt bij de aanleg van de Leopoldswijk. Net zoals de parallelle Wetstraat was deze verkeersader met de nodige Leopolische grootsheid de verbinding tussen de Kunstlaan en het plateau van het Jubelpark, vóór de massale afbraak tijdens de jaren 1950 en 1960 en ;later 1980.

De nr 161, is de woning die beeldhouwer Julien Dillens (1849-1904) voor zichzelf (en zijn familie) liet bouwen in 1893. Dillens was een van de belangrijkste beeldhouwers die in de 2de helft van de 19de eeuw in Brussel actief waren. Hij woonde in het huis aan de Belliardstraat nr. 161 van 1893 tot aan zijn dood in 1904. Nadien werd de woning meermaals verkocht, zonder dat er echter significante verbouwingen aan werden doorgevoerd.

Dillens drukte duidelijk zijn stempel op de woning door de integratie van beeldhouwwerk in het huis. Het meest opvallende voorbeeld hiervan zijn ongetwijfeld de bronzen bas-reliëfs van de erker die –hoogstwaarschijnlijk?- van zijn hand zijn. Het gaat hier om zeer waardevolle bas-reliëfs die een uniek voorbeeld vormen van beeldhouwwerk van Dillens dat in architectuur werd geïntegreerd. In het interieur zijn ook een aantal gebeeldhouwde elementen bewaard die mogelijk van de hand van Dillens zijn, zoals de gebeeldhouwde consoles in de gang.

De woning is een zeer markant voorbeeld van de neo-Vlaamse-Renaissancestijl van het einde van de 19de eeuw, waarvan zowel de gevelcompositie, het materiaalgebruik als de decoratieve elementen van de gevel en het interieur getuigen. Al die elementen passen perfect in het totaalconcept van deze woning. In het interieur valt vooral het rijke gebruik van houten binnenschrijnwerk (trap, vloerbekleding, plafonds, schouwen, kolommen, lambriseringen, etc.)op en de verzorgde afwerking ervan. Ook de aandacht voor de afwerking van de kleinste details, zoals het beslag van deuren en ramen waar verschillende motieven gebruikt zijn naargelang het vertrek waarin ze zich bevinden, is opmerkelijk. Het feit dat

de meeste details bewaard gebleven zijn, en dat bovendien in vrij goede staat, maakt van dit huis een uitzonderlijk voorbeeld van de neo-Renaissancestijl in het Brussels gewest in het algemeen, en op het grondgebied van de Etterbeek in het bijzonder.

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 22 DEC. 2005

De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, bevoegd voor Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing, Huisvesting, Openbare Netheid en Ontwikkelingssamenwerking,

GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE
CHANCELLERIE

Charles PICQUE

Copie certifiée conforme

Voor eensluidend afschrift

04 -01- 2006

CHANCELLERIE
Laurence CANIVEZ
KANSELARIJ

ANNEXE II A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT LA TOTALITE DE L'IMMEUBLE SIS RUE BELLIARD 161 A ETTERBEEK

BIJLAGE II VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE TOTALITEIT VAN HET GEBOUW GELEGEN BELLIARDSTRAAT 161 TE ETTERBEEK

DELIMITATION DE LA ZONE DE PROTECTION

AFBAKENING VAN DE VRIJWARINGSZONE

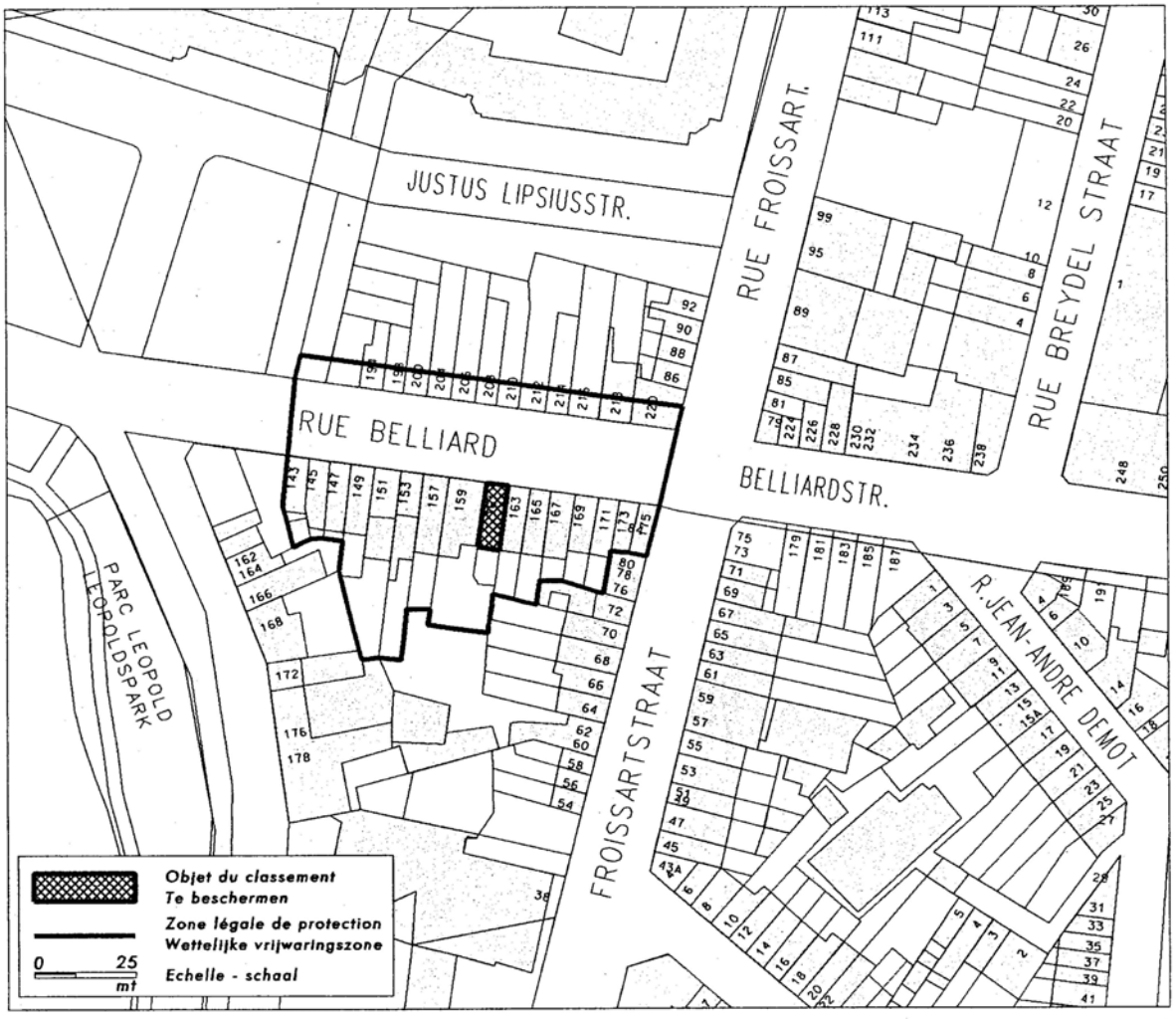

Vu pour être annexé à l'arrêté du

22 DEC. 2005

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine, du Logement, de la Propreté publique et de la Coopération au développement,

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van

22 DEC. 2005

De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, bevoegd voor Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing, Huisvesting, Openbare Netheid en Ontwikkelingssamenwerking,

Charles PICQUE

Copie certifiée conforme

Voor eensluidend afschrift

04 -01- 2006

CHANCELLERIE
Laurence CANIVEZ
KANSELARIJ